

Mikael Lemström

19.2.2020

FORTUMIN MUISTIO ENERGIAPEROUUDISTUSTA KOSKEVAAN KUULEMISPYYNTÖÖN

Fortum kiittää mahdollisuudesta lausua energiaverouudistuksen verokirjausten toimeenpanosta (kuulemistilaisuus 13.2.2020).

Yhteiskunnan sähköistyminen on yksi tehokkaimmista keinoista leikata CO₂-päästöjä. Sektori-integraatiolla tulee puolestaan olemaan tärkeä rooli yhteiskunnan sähköistymiskehityksessä ja kaukolämmön päästöjen vähentämisessä. Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi mahdollisimman kustannustehokkaasti, energiaverouudistus tulee valmistella siten, että se tukee sektori-integraation edistymistä. Pohjoismainen sähköjärjestelmä on jo nyt lähes päästötön ja kaikki uudet sähköntuotantoinvestoinnit tulevat perustumaan päästöttömiin tuotantoteknologioihin, koska ne ovat kaupallisesti kilpailukykyisimpiä.

Uudistuksessa tulee myös ottaa huomioon, että systeemitehokkaan kaukolämmön merkitys energijärjestelmän tasapainottajana kasvaa siirryttäessä yhä enemmän vaihtelevaan energiantuotantoon. Kaukolämmön päästöjen alentamisessa on keskeistä siirtyä polttoon perustuvasta sähkön- ja lämmöntuotannosta polttovapaisiin lämmönlähteisiin, erityisesti hyödyntämällä nykyistä tehokkaammin erilaisia hukkalämmön lähteitä.

Energiaverouudistukseen liittyvät hallitusohjelman verokirjaukset vaikuttavat merkittävästi yritysten päätöksiin investoida päästöttömämpiin tuotantomuotoihin. Hallitusohjelmassa ehdotettu sähköveron alennus on välttämätön keino houkuttaa investointeja uusiin hukkalämmön lähteisiin (konesalit) sekä niiden hyödyntämiseen (lämpöpumput). Hallituksen ns. Vuosaarikokouksen yhteydessä tekemä linjaus teollisuuden sähköveron laskemisesta EU:n minimiin on erittäin tervetullut. Nyt pitäisikin pikimmiten selkiyttää sähköveron alennuksen aikataulu. Esimerkiksi konesali-investointeja suunnitteleville toimijoille tämä tieto on keskeinen. Fortumin toive on, että sähköveronalennus toteutetaan yhdellä kertaa vuoden 2021 alusta.

Samalla kun hallitus ohjaa veroilla energiantuotantoa vähäpäästöiseksi, tulisi käynnistää vaalikauden yli menevä työ energiaverotuksen pitkän aikavälin kehittämisestä. Pitkäaikaisia investointeja suunnitteleville yrityksille on tärkeää saada näkymää siihen, miten hallitus aikoo täyttää fossiilisen energian verotuksesta syntyvän aukon budjetissa 2030-luvulle tultaessa, jolloin fossiiliset polttoaineet on jo korvattu päästöttömillä polttoaineilla tai tuotantoteknologioilla. Energiateollisuus on hiljattain esittänyt laskelmia veropohjaan syntyvästä aukosta.

Mikael Lemström

19.2.2020

Alla Fortumin näkemyksiä työryhmän kysymyksiin veromuutosten toimeenpanosta:

Kysymykset:

1) Millä tavalla olisi mielestänne paras tapa toteuttaa kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien lämpöpumppujen ja konesalien sähköveron alennus? Mitä muita seikkoja tulisi ottaa huomioon veronalennusta toteutettaessa?

Hallitusohjelmakirjaus kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavien lämpöpumppujen ja konesalien verotuksen siirtämisestä teollisuuden käyttämään sähköveroluokkaan II olisi tehtävä mahdollisimman nopeasti, laajasti ja selkeästi investointisuunnitelmien tueksi – jotta päästövähennystavoitteisiin päästään aikatauluissa, investointipäätöksiä suurista hukkalämpö- ja lämpöpumppuhankkeista tehdään 1-2 seuraavan vuoden aikana

Konesali-investointien näkökulmasta sähköveron alennus kaikille yli 5 MW:n datakeskuksille on oleellinen ja selkeyttä kirjaukseen ja aikatauluun tarvittaisiin mahdollisimman pian investointien saamiseksi Suomeen.

Kirjaus ei ole selkeä sen osalta, onko veroalennus kaavailtu kaikille konesaleille koosta ja kaukolämpökytkennästä huolimatta. Fortumin mukaan yli 5 MW:n konesalien tulisi säilyä sähköveroluokka II:ssa, kuten tähänkin saakka ilman lisäehtoja. Fortumin mukaan myös alle 5 MW:n konesalit, jotka on kytketty kaukolämpöverkkoon, tulisi siirtää sähköveroluokka II:een.

Samalla kun kaukolämpöverkkoon lämpöä tuottavat konesalit vähentävät päästöjä kaukolämmöntuotannosta, konesali-investoinnit tyypillisesti kytkeytyvät uuden tuulivoiman investointipäätöksiin, jolloin houkuttelemalla suuria konesali-investointeja Suomella olisi mahdollista saada kansantalouden kannalta useita hyötyjä samanaikaisesti (hukkalämmöt kaukolämpöverkkoon, uusiutuvan energian investoinnit, työpaikat ja verotulot).

Sähköveron alennus tulisi kohdistaa vain kaukolämpöverkkoon kytketyille säädettävillä lämpöpumpuille sektori-integraation edistämiseksi, koska kaukolämpöjärjestelmä mahdollistaa tuotantotapojen, varastoinnin ja lämmön toimituksen optimoinnin kokonaisuutena sähkömarkkinan tilanteen mukaan (halvan sähkön aikana paljon sähköistä tuotantoa ja varastointia, kalliin sähkön aikana muilla tavoilla). Kiinteistökohtaisissa lämmitysratkaisuissa taas sektori-integraation edistäminen on hyvin rajallista, koska optimoitavia kohteita on vain yksi kiinteistö. Lisäksi ei-säädettävät (kiinteistökohtaiset) lämpöpumput lisäävät sähkön kysyntää sähkön huippukysyntätilanteissa (esimerkiksi maalämpökohteissa huipputehot tehdään usein suoralla sähkölämmityksellä).

2) Millaisen realistisen potentiaalın näette hukkalämpöjen hyödyntämisessä ja mitä voitaisiin tehdä sen tehostamiseksi, että niitä hyödynnettäisiin nykyistä enemmän?

Fortum näkee hukkalämpöjen hyödyntämisessä kaukolämmöksi suurta potentiaalia erityisesti Espoo-Kirkkonummi-alueella. Fortum hyödyntää tällä hetkellä Suomenojan

Mikael Lemström

19.2.2020

voimalaitoksen 40 MW:n lämpöpumppulaitoksella HSY:n käsittelemien jätevesien hukkalämpöjä niin, niistä saadaan tuotettua hyvällä hyötysuhteella 15% koko Espoon, Kauniaisen ja Kirkkonummen kaukolämmön tarpeesta. Parhaillaan on rakenteilla kolmas lämpöpumppuyksikkö, joka nostaa laitoksella tuotetun määrän jo 20%:iin verkon tarpeesta.

Suurin tunnistettu potentiaali on konesaleissa syntyvässä merkittävässä hukkalämpömäärässä. Laskelmiemme mukaan sähköteholtaan 100 MW:n konesalin hukkalämpömäärällä voitaisiin lämmitellä jopa kolmasosa kyseisestä Espoon kaukolämpöverkosta.

Muut potentiaaliset kohteet ovat teollisuuskohteita, joita ei Espoon kaukolämpöverkon alueella juurikaan ole. Olemme mukana selvityksessä, jossa tutkitaan, olisiko Kilpilahden teollisuusalueelta tuotavissa hukkalämpöjä pääkaupunkiseudun kaukolämpöverkkoihin. Sieltä saatavalla hukkalämpömäärällä kattaisi laskelmien mukaan jopa neljäsosan koko pääkaupunkiseudun kaukolämmöntarpeesta. Investointipäätöksiä pitäisi kuitenkin pystyä tekemään vuonna 2021, jotta aikataulu sopisi yhteen Kilpilahden laitosten revisioaikatauluihin.

Hukkalämpöjen hyödyntämisen tehostamiseksi tärkeimmät asiat ovat:

- 1) kaukolämpöverkkoon kytkettyjen säädettävien lämpöpumppujen verotuksen suunniteltu laskeminen (hukkalämpöjen hyödyntäminen edellyttää poikkeuksetta lämpöpumpun käyttöä).
- 2) teollisuuden käyttämän sähköveron laskeminen EU:n minimiin mahdollisimman nopeasti konesali-investointien saamiseksi Suomeen sekä lämpöpumppuinvestointien kannattavuuden parantamiseksi.

3) Miten kirjaus, jossa verotukea yhdistetyssä sähkön ja lämmön tuotannossa pienennetään sekä korotetaan verotaso lämmityspolttoaineissa niin, että verotulot kasvavat yhteensä 100 milj. euroa vaalikauden aikana tulisi toteuttaa? Esimerkiksi: tulisiko muutos toteuttaa painottaen CHP-tuen poistoa vai polttoaineiden verojen korottamista? Näettekö, että esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden tukien (CHP:n ja turpeen) poistaminen ja/tai fossiilisten polttoaineiden veronkorotukset voisivat osaltaan auttaa päästövähennystavoitteiden saavuttamisessa ja esimerkiksi kannustaa hukkalämpöjen hyödyntämiseen.

Olemassa olevat ohjaukset fossiilisista polttoaineista luopumiseksi toimivat tehokkaasti, mutta useiden kaupunkien kaukolämpöjärjestelmät nojaavat vielä siirtymäaikana vahvasti kivihiileen ja maakaasuun. Samaan aikaan tarve päästöttömän tuotantokapasiteetin investoinneille on merkittävä.

CHP-veroedun poistaminen ei vaikuttaisi kaukolämmön tuotannon päästöihin vähentävästi kivihiilen, kaasun tai öljyn osalta (VTT 2019, kuva 27).

CHP-veroedun poisto vaarantaisi kaukolämmön kilpailukyvyn ja tulisi pienentämään kaukolämpöjärjestelmän yhteiskunnallisia hyötyjä kuten sähköjärjestelmän tukemisen.

Mikael Lemström

19.2.2020

Muutos tapahtuu korvaamalla turve puulla, joka ei edellytä merkittäviä lisäinvestointeja ja on paikallinen polttoaine.

Kaukolämpötuotannon verotusta ei lähtökohtaisesti ole perusteltua korottaa. Mikäli muutos kuitenkin toteutetaan, se tulisi tehdä korottamalla fossiilisten lämmityspolttoaineiden valmisteveroa, painottaen niitä polttoaineita, joissa suurimmat CO₂-ominaispäästöt. Päästövähennysten näkökulmasta Fortum pitää turpeen verotuen poistamista oikeutettuna, koska turpeen päästökerroin ylittää jopa kivihiilen päästökertoimen.

Hallitusohjelmaan kirjattu lämmöntuotannon polttoaineiden veronkorotus tulisi toteuttaa takapainotteisesti, jotta varmistettaisiin toimijoiden taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa tarvittavat investoinnit fossiilisen energian korvaamiseksi hiilineutraalilla energialla. Esimerkiksi kivihiihikieltolain myötä tarvitaan paljon uusia korvausinvestointeja. Erityisesti toimijoiden, jotka pyrkivät irtautumaan kivihielestä etupainotteisesti eli jo vuoden 2025 loppuun mennessä, on käynnistettävä korvausinvestoinnit nopealla aikataululla. Jatkuvat veronkorotukset yhdistettynä päästöoikeuksien nopeasti vahvistuneeseen hintaan heikentävät yhtiöiden mahdollisuuksia toteuttaa tarvittavia korvausinvestointeja.

4) Sähköveroluokan II sähköveron alennuksen aikataulu on kytköksissä energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautuksen poistoon. Miten ja millä aikataululla toimenpide tulisi toteuttaa?

Verotuksella ja päästökaupalla tulisi ohjata päästövähennyksiä varsinkin toimialoilla, joilla ne on kustannustehokasta toteuttaa. Energiaintensiivisten yritysten veronpalautusten vähentäminen kannustaa yrityksiä vähentämään päästöjään eikä lisää merkittävästi lisää riskiä hiilivuodosta – tällä voidaan saavuttaa päästövähennyksiä päästökauppa ja ei-päästökauppasektorilla.

Ymmärrämme, että hallitus tavoittelee kustannusneutraalia verouudistusta, jossa teollisuuden sähköveron alentaminen kompensoitaisiin poistamalla nykyinen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmä. Pelkästään tällä muutoksella ei päästä täysin kustannusneutraaliin lopputulokseen, mutta uskomme että verouudistuksen houkuttelemat (konesali-) investoinnit voivat lisätä verokertymää siten, että lähivuosien aikana ero tulee kompensoitua. EU:n minimiverotasolle pääsemiseksi tulisi selvittää kansallisen päästökauppakompensaation poistamista. Tämä olisi johdonmukainen toimenpide karsittaessa tukia fossiiliselle energialle.

Suomen aseman vahvistamiseksi kilpailussa kansainvälisistä konesali-investoinneista, teollisuuden sähkövero (veroluokka II) tulisi alentaa samalle tasolle Ruotsin kanssa eli EU:n minimiin vuoden 2021 alusta alkaen. Korkeampi verotus on erittäin merkittävä tekijä konesalisijoittajien näkökulmasta ja tässä kilpailussa olemme vaarassa hävitä tulevien vuosien investoinnit naapurimaille, ellei verotus ole kilpailijamaiden kanssa kilpailukykyinen.

Myös investointipäätökset polttovapaaseen tuotantoteknologiaan (esim. lämpöpumput) ovat sidoksissa verouudistuksen aikatauluihin. Esimerkiksi

Mikael Lemström

19.2.2020

Kilpilahden hukkalämpöhankkeessa lämpöpumppujen verokohtelun merkitys on erittäin suuri.

Sähköveron alennus tulisi toteuttaa yhdellä kertaa tai enintään kahdessa vaiheessa (peräkkäisinä vuosina). Sähköveron lasku toimii kannusteena siirtyä raskaiden teollisuusprosessien energiankäytössä päästöttömään sähköön.

Lisätietoja:

Merja Paavola, Vice President, Public Affairs (merja.paavola@fortum.com, 050-3961161)

Mikael Lemström, Vice President, Heating and Cooling (mikael.lemstrom@fortum.com, 050-4532661)